

A detailed illustration of a woman with dark hair styled in an updo, wearing a pearl choker and a light-colored, possibly feathered or fur-trimmed garment. She is looking upwards and to the left. A large, colorful parrot with red, blue, and yellow feathers is perched on her right arm. The background is a dark, textured green. The entire scene is framed by an ornate, dark border with intricate floral and scrollwork patterns.

Joan
Aiken

Sirotek
Z
HIGHBURY

Volné pokračování románu *Emma* od Jane Austenové

KNIHA PRVNÍ

Kapitola první

Svatbu slečny Jane Batesové a poručíka Fairfaxe provázelo všechno, co se obvykle považuje za předzvěst šťastné budoucnosti – svítilo slunce, vyzváněly zvony a ve vzduchu se třepetalo množství bílých kapesníků. Zakrátko se však ukázalo, že všechna tato příznivá znamení byla klamná, protože na poručíka Fairfaxe, vynikajícího důstojníka a nesmírně pozoruhodného mladého muže, dolehl pouhé tři týdny po svatbě nešťastný osud – byl se svým plukem odvelen do ciziny. Tam brzy zahynul v boji, aniž se mu mezitím naskytla příležitost podívat se aspoň nakrátko domů. Mladá vdova, oslabená žalem, pak dostala souchotiny a zemřela. Péče o malého sirotka, kterého po sobě zanechala, tak zůstala na jejích starých rodičích, protože poručík Fairfax neměl žádné blízké příbuzné.

Otec George Bates, vikář v Highbury, byl už tehdy vetší pán s podlomeným zdravím, neschopný čelit větší námaze, a nečekaný příchod čiperného čtyřletého děvčátka do jeho skromné domácnosti na něj kladl obrovské nároky a velice ho vyčerpával. Nakonec podlehl jednomu ze svých pravidelně se opakujících zánětů průdušek. Ovdovělá paní Batesová a její neprovdaná druhá dcera (o dost starší než Jane) se po jeho smrti

musely z vikářství vystěhovat prakticky bez prostředků, protože George Bates byl sice muž mimořádně inteligentní, ale naprosto nepraktický, a často se nechával bezmyšlenkovitě ovládat mimořádnou štedrostí vůči svým bližním. Proto si obě ženy musely najít jen velice skromné bydlení v prvním patře domu, který se nacházel v samém centru vesnice Highbury a k němuž nepatřila žádná zahrada. Celé přízemí zabíralo holičství. Sama obec ležící v malebném hrabství Surrey jim nicméně poskytovala příjemné a zdravé prostředí, takže se původní obavy ovdovělé paní Batesové, aby malá Jane nezdělala po své nebohé matce a dědečkovi náchylnost k plicním chorobám, poměrně brzy rozplynuly. Malé Jane se od milující babičky i oddané tetičky dostávalo všeho, co si obě osamělé ženy mohly dovolit, a nikdo nepochyboval o tom, že dívka zůstane v Highbury, získá pouze vzdělání odpovídající velice skromným podmínkám, v nichž žila, a vyrostе v dospělé ženu, aniž dostane příležitost nějak výrazně obohatit a dále rozvinout vlastnosti a vlohy, které jí dala příroda do vínku – bystrý mozek a laskavé srdce.

Že se dívčiny rozumové schopnosti i další vlohy naprosto vymykají průměru, poznaly zakrátko nejen obě dámy Batesovy, ale i jejich podstatně nezaujatější a bystřejší sousedé. Tito lidé pak nabízeli děvčátku všestrannou pomoc, a navíc to činili nesmírně taktně, aby starou dámu a její dceru neuvedli do trapných rozpaků. Manželka nového vikáře paní Pryorová, která přišla o čtyři vlastní děti při epidemii cholery, se velice ochotně ujala výuky malé Jane a seznamovala ji se základy čtení, psaní a násobilky, jakmile zjistila, že osiřelá dívka je mimořádně učenlivé a tvárné dítě. Podobně štědré pozornosti, ale poněkud praktičtějšího rázu, se chudému sirotkovi dostávalo od manželů Woodhouseových, kteří měli dvě dcery, obě vyšší a statnější než

malá Jane. Dívenka od nich pravidelně dostávala oblečení po obou dívkách – použité, ale v dokonalém stavu a z mimořádně kvalitních materiálů. Prvorozená Isabella byla o sedm let starší než její sestra Emma, která se sice narodila ve stejném roce jako Jane, ale protože se těšila skvělému zdraví a byla na svůj věk vyšší a celkově vyvinutější, vypadala nejméně o dva roky starší než drobná vnučka bývalého vikáře z Highbury. Manželé Woodhouseovi si zvykli předávat osiřelé dívence šatstvo, z něhož obě jejich dcery vyrostly, již v době, kdy děti ještě nevnímaly rozdíl mezi novými a použitými věcmi, a všichni zúčastnění i jejich okolí si na tento pravidelný přesun oblečení zvykli. Navíc šlo o natolik ušlechtilý a dobře míněný skutek, že nikoho z dospělých ani na okamžik nenapadlo pozastavovat se nad tím, jak se asi cítí hrdá a nesmírně citlivá dívka, která je nucená chodit po ulicích venkovské obce v čepcích, střevících a pláštích, jež místní obyvatelé vídali jen o pár roků dříve na slečnách Woodhouseových, nemluvě o tom, že na všech kouscích bylo vidět, že byly pořizované s ohledem na vkus a postavy obou dívek z vážené místní rodiny.

„Ten červený mušelín ti sluší daleko víc než Emmě Woodhouseové, obzvláště teď, kdy už trochu vybledl,“ zvolala jednou jakási stará dáma, když náhodně narazila na malou Jane, která právě mířila na vikářství, kde ji čekala pravidelná každodenní výuka s paní Pryorovou. Jiná dáma zase poznamenala: „Bůh ti žehnej, dítě. Musíš růst o trochu rychleji. Prostě musíš! Protože si pamatuju, že Isabella nosila tenhle plášť ve čtyřech letech, kdežto tobě je už šest, a přesto je ti ještě dost velký.“

Jane byla řadu let mnohem menší a drobnější než ostatní děvčátka jejího věku, možná vinou nedostatečné výživy a skromných životních podmínek. Měla štíhlou

postavičku, tmavé vlasy, mimořádně bledou pleť a veliké tmavé oči, které zdědila po otci a z jejichž hlubokého výrazného pohledu se už tehdy dalo usuzovat, že z křehkého děvčátka s tichým hláskem jednou vyroste výjimečně krásná žena. Její teta Hetty sice neustále lomila rukama nad jejími jemnými rovnými vlasy, ale zřejmě si vůbec neuvědomovala, co naznačují dívčiny podobně rovné prsty, paže a nohy – že se Janina malá drobná postavička v pravý čas změní a její zdánlivá nedostatečnost vezme postupem času za své. Jane si nikdy ani jediným slůvkem nepostěžovala při pohledu na balíky obnošeného oblečení, které přicházely do holičství v přízemí, ale tiše a způsobně pomáhala své tetě a babičce při spravování a obrubování některých svršků, pokud to bylo nutné, nebo při výměně rukávů z jedněch šatů do jiných. Trpělivě, s odevzdaným výrazem stála, když jí obě ženy zkoušely volné lehké pláště, zapichovaly do látky špendlíky, zkracovaly rukávy nebo upravovaly jejich lemy. Jenom občas jí při poslechu babiččinych poznámek nechtěně unikl z hrdla slabý, téměř neslyšitelný vzdech. Když jednou stará paní zamyšleně prohlásila: „Nejde mi na rozum, proč paní Woodhouseová neustále navlékala malou Emmu do světlých fialových odstínů, protože mi ta barva nepřipadá moc vhodná!“ malá Jane souhlasně zamumlala: „Ano!“ Tetička Hetty, která měla nesmírně milující srdce, ale rozhodně se o ní nedalo říct, že vyniká nějakou zvláštní bystrostí, se nikdy ani v nejmenším nepozastavila nad tím, proč její malá neteř postává před výkladními skříněmi Fordova obchodu s látkami a oblečením a toužebně si prohlíží vystavené zboží. Byla pouze vděčná, že dívenka dostává pěkné a teplé oblečení, které je nic nestojí. A Jane, která byla na svůj věk mimořádně inteligentní, brzy pochopila, jak omezené jsou prostředky na provoz jejich domácnosti a jak mu-

sejí babička i teta několikrát obracet každou půlpen-
ci. Nikdy se proto nedočkala žádného zbrusu nového
kousku.

Kromě obnošeného šatstva jí však manželé Wood-
houseovi věnovali ještě jednu věc, která měla daleko
větší hodnotu.

Stalo se to poté, co paní Pryorová při vyučování osi-
řelé dívky zabrousila do světa hudby a začala ji učit
nějaké dětské písničky a balady. Okamžitě ji zaujal je-
jí sladký melodický hlásek a dokonalý hudební sluch.
Odvážila se tedy navrhnout šlechtné paní Woodhou-
seové, jestli by Jane nedovolila připojit se k Isabelle
a Emmě během jejich lekcí hudby. Dvakrát týdně totiž
přijížděl k Woodhouseovým z Londýna signor Neg-
retti a učil obě dívky hře na fortepiano. Oba manželé
tuto rozumnou a nesmírně praktickou žádost okamži-
tě vyslyšeli a od té doby každé úterý a čtvrtek vpouš-
těla služebná Patty malou Jane postranním vchodem
do Hartfieldu – rozlehlého a pohodlného panského síd-
la na okraji Highbury, v němž bydlel pan Woodhouse
se svou rodinou.

Pro Jane se tyto úterky a čtvrtky zakrátko staly nej-
milejšími a nejšťastnějšími dny v týdnu.

Pan Woodhouse byl poněkud nervózní člověk, který
se nikdy neuměl náležitě uvolnit a jehož dokázal po-
dráždit každý nepříjemný zvuk (jako například neu-
stále opakovaná dětská prstová cvičení na piano, která
mu drásala uši). Rozhodl se proto pořídit ještě jeden
hudební nástroj výhradně pro děti, a aby se vyhnul
jakémukoliv rozčilení, nechal ho postavit do bezpeč-
né vzdálenosti od místností určených pro pána domu,
v nichž trávil většinu času. Volba padla na nepoužíva-
nou komoru, která sousedila s pokojem hospodyně,
a malá Jane tam směla chodit cvičit na piano, kdykoliv
se jí zachtělo, pokud tam právě neseděly u nástroje ma-

lé slečny Woodhouseovy, což se stávalo velice zřídka. A protože se na chodbu vedoucí do komory vcházelo postranními dveřmi do domu, nemusela žádat o povolení ke vstupu žádné sloužící ani členy rodiny. Nedalo by se vůbec spočítat, kolik hodin naplněných štěstím tu Jane strávila o samotě. Toto období navíc sehrálo v jejím dětství nesmírně významnou úlohu, protože pomáhalo utvářet její povahu a připravovat se na budoucí životní dráhu.

Po roční výuce požádal signor Negretti k nesmírnému údivu celé vesnice paní Woodhouseovou, aby mu dovolila vyučovat malou Jane samostatně, protože naprosto předběhla své spolužačky, dokonce i třináctiletou Isabellu.

„Bude mi nesmírným potěšením dávat této mladé dámě hodiny zcela zdarma, naprosto bezplatně,“ prohlásil slavnostně nadšený učitel, který si dobře uvědomoval podmínky, v nichž jeho nadaná žačka žila. „Protože má opravdu úžasný talent – skutečně ohromující!“

Štědří Woodhouseovi však o této velkorysé nabídce ani na okamžik neuvažovali. Působilo jim potěšení, že mohou i nadále platit lekce oblíbenému sirotkovi, protože si dobře uvědomovali dívčiny mimořádné hudební vlohy, a navíc si mohli dovolit poskytnout jí takovou průpravu, která by jí v budoucnu umožnila vydělávat si samostatně na živobytí.

Mladá Isabella Woodhouseová však podobné vlohy neměla a chyběl jí i zájem o hudbu, takže den, kdy jí rodiče po opakovaných úpěnlivých prosbách dovolili přerušit hodiny u signora Negrettiho, považovala za nejšťastnější v celém svém dosavadním dětském životě. Její mladší sestra Emma sice přistupovala k povinným cvičením ledabyle a bez valného nadšení, ale byla velice muzikální, takže by při větší snaze mohla

hrát velice dobře. K zoufalství signora Negrettiho však tuto snahu projevovала pouze zřídka a nepravidelně. „Ach, slečno Emmo! Kéž byste cvičila tak často a s takovým zaujetím jako malá slečna Jane!“ lamentoval nešťastný učitel týden co týden.

Jane tyto jeho výlevy samozřejmě neslyšela, ale neušlo jí, že kdykoliv vešla do hudebního pokoje na svou hodinu a Emma z něj vyklouzla ven, zoufalý a vyčerpaný signor Negretti rázem pookřál, a jak její lekce dále pokračovala, nálada se mu zlepšovala ještě víc.

Emma Woodhouseová byla tehdy veselá, krásná a bezstarostné dítě, z něhož laskavá a citlivá matka vychovala přívětivou dívku s vytříbenými způsoby. Pokud by měla víc času, stala by se z ní mladá žena, která si jasně uvědomuje, jak by se měla chovat k lidem, kteří nemají takové štěstí jako ona. Jenomže citlivost a vnímavost vůči pocitům jiných lidí bohužel netvořila vrozenou a určující součást její povahy. Proto ji mimořádně hnětlo neustálé srovnávání s dítětem, které bylo ve všech ohledech zdánlivě mnohem níž než ona, jemuž osud nadělil mnohem méně než jí – co do původu, vzhledu, bydliště, způsobů i rodiny – a které navíc chodilo oblečené v jejích vlastních obnošených šatech. Nešlo jí to na rozum a nedokázala se s tím vyrovnat, protože to zřejmě byla ta nejobtížnější věc, jakou ve svém jinak bezstarostném a pohodlném životě zažila.

Obě dívky tak pojil vztah založený pouze na tom, že se dvakrát týdně dělily o jednoho učitele hudby, ale žádné spontánní přátelství mezi nimi nevyklíčilo.

„Emmo, zlatíčko, neměli bychom někdy pozvat Jane Fairfaxovou v době volna, abyste si spolu mohly hrát?“ ptávala se jí občas nejistě paní Woodhouseová, která se s babičkou a tetou malého sirotka začala stýkat již za života vikáře Bateše a považovala obě dámy za ne-

smírně upřímná a dobrosrdečná stvoření, byť vedly úplně jiný život než ona.

Emma však na každou podobnou otázku odpovídala jen hlubokým povzdechem. „Ale maminko, je to nutné? Jane je tak hloupá a nudná, nedá se s ní vůbec o ničem bavit, jenom o knížkách.“

„Víš, zlatíčko, ale to je jenom tím, že chudinka Jane vede nesmírně střídmý, omezený život a je stále zavřená ve třech malých místnostech pouze se svou babičkou a tetou. Jsou to sice mimořádně laskavé a dobrodušné dámy, ale nejsou už nejmladší. Ty máš na rozdíl od ní drahouška Bellu, která tě učí spoustu her. Tatínek a já tě bereme na vyjížděky s Jamesem. A je tady rozlehlá zahrada, kde se můžete prohánět a poskakovat. Jen si uvědom, jaké máte oproti ubohé Jane nesmírné štěstí.“

Podobné argumenty však neměly na malou Emmu sebemenší vliv, protože sympatie se zkrátka nedají nikomu vnutit. Obě dívky tak spojoval pouze stejný věk, ale jinak měly naprosto odlišné povahy a zcela rozdílné životní zkušenosti. Existovala tedy jen nepatrná naděje, že by se mezi nimi mohlo vytvořit nějaké pevnější pouto.

Paní Woodhouseová byla natolik citlivá dáma a měla dostatek zdravého rozumu, že na svou mladší dcerku, která se vyznačovala mimořádně silnou vůlí, v této věci nijak nenaléhala a nevyužila vůči ní své autority, protože si dobře uvědomovala, že by tím ani jedné z dívek příliš nepomohla. Prospěla by snad malé Jane, zjevně odsouzené ke službě jiným lidem, kdyby v ní podněcovala touhu po příjemnějším a barvitějším životě, než na jaký zřejmě dosáhne? A prospěla by své už beztak dost sebevědomé a rázné dceři, kdyby její panovačné povaze vystavila napospas tak jemné, tiché a plaché dítě, jako byla Jane? Vždyť na ni Emma už

teď pohlížela kvůli jejím neutěšeným životním podmínkám svrchu, jako na podřadného člověka.

Ve své úzkostlivé snaze ochránit Jane si Emmina matka neuvědomila, že by všechno mohlo být i jinak – že by duševně vyspělejší Jane mohla příliš sebevědomou Emmu poněkud usadit, a tím jí velice prospět.

Úvahy o možném přátelství obou svým způsobem osamělých děvčátek však v mysli paní Woodhouseové po čase ustoupily do pozadí a nahradily je mnohem závažnější starosti související s jejím vlastním zdravím a se schopností jejího manžela – nesmírně laskavého a oddaného, ale povahově nepřilíš silného muže – zvládnout veškeré domácí povinnosti v případě, že by byla delší dobu upoutaná na lůžko. Čekala totiž třetí dítě, a soudě podle dvou předcházejících těhotenství ji při její křehké tělesné schránce čekaly dost těžké, možná dokonce nebezpečné chvíle. Musela tudíž před nadcházející událostí zařídít spoustu věcí. Proto v této době podřídila veškeré své konání přímo úpěnlivé snaze vyhnout se jakémukoliv konfliktu a nikoho z celé domácnosti nerozrušit – což by se mohlo stát, pokud by chtěla přimět svou mladší dcerku k čemukoliv, co by se její dětské dušičce přičilo. Už se tedy nepokoušela prosazovat svůj názor, že skutečně upřímné přátelství by oběma dívkám velice prospělo, ačkoliv o něm byla skálopevně přesvědčená. Nahlas své přání nevyslovila, neboť si dobře uvědomovala, že by mohlo mít na Emmu spíš opačný vliv, jak se v podobných případech často stává.

Pan Woodhouse byl hypochondr, který si neustále dělal starosti kvůli svému zdraví, a pokud zpozoroval nějaký náznak nevolnosti – nebo na něj třeba jen pomyslel – prožíval duševní muka. Paní Woodhouseová se v této době stále častěji necítila v takové formě, aby dokázala plnit manželovo očekávání a vést s ním stejně živé a spokojené debaty jako dříve. Začala se mu

proto vymlouvat na neodkladné domácí povinnosti a uchýlovala se do pokoje své hospodyně paní Hillové – laskavé chápavé ženy, jejíž znalosti daleko přesahovaly úroveň vzdělání, kterého se jí dostalo. Vlídlná služebná nechávala svou paní v klidu odpočívat a těšit se z tónů hudby, jež k ní doléhaly přes otevřené dveře do komory s pianem, u něhož cvičila malá Jane na lekcce se signorem Negrettim. Vyčerpané paní Woodhouseové působila její hra takové potěšení, že by se dalo jen stěží vyjádřit pouhými slovy. Pokaždé zůstala sedět v pokojíku paní Hillové zhruba půl hodinky, poslechla si všechno, co malá Jane hrála – Haydna, Scarlattioho nebo Cramera – a potom se zase vrátila k manželovi v mnohem optimističtější náladě a s pocitem, jako by znovu nabyla ztracenou sílu a svěžest.

V říjnu se po tragickém porodu konal na hřbitově v Highbury smuteční obřad, při němž byla paní Woodhouseová uložena do hrobu. Spolu s ní spočinulo v zemi i její dítě, které přišlo na svět mrtvé. Pan Woodhouse, zdrcený smrtí své manželky, pak zcela pochopitelně ulehkl na lůžko a vstal z něj až po třech týdnech jako naprosto zničený bělovlasý muž s vratkou chůzí, který vypadal o deset let starší.

Na počátku tohoto období smutku si třináctiletou Isabellu odvezli laskaví příbuzní z Kentu a nabídli jí, že může přečkat nejhorší dobu u nich. Šestiletá Emma odmítla opustit rodný dům s tím, že neodjede do žádného vyhnanství. Křičela, kopala kolem sebe, plakala, zuřila a vůbec se chovala tak ohavně, že ohromení příbuzní své pozvání chvatně odvolali, protože si nevěřili, že by tak nezpůsobné dítě zvládli.

„Vůbec ji nepoznávám,“ prohlásila hospodyně paní Hillová, která se musela chtě nechtě ujmout péče o nešťastnou dívku.

Následovalo několik dní, které Emma strávila naprosto o samotě. Během nich se mladý pan Knightley – nesmírně citlivý a chápavý soused Woodhouseových, jemuž bylo něco přes dvacet let – snažil najít guvernanku, která by byla schopná okamžitě nastoupit. Nakonec se mu to podařilo díky paní Pryorové. Ta ho šťastným řízením osudu seznámila s mladou dívkou z okruhu svých známých, která se musela nedávno rozloučit se svým prvním pracovním místem ve Weybridgi – nikoliv kvůli tomu, že by s ní její zaměstnavatelé nebyli spokojeni, ale protože celá rodina odjížděla do ciziny. Slečna Taylorová měla naprosto volné ruce a mohla nastoupit už koncem týdne. Okamžitě po svém příchodu se stala součástí rodiny Woodhouseových a Emma k ní přilnula natolik, že téměř zapomněla na vlastní matku. Našla u ní totiž veškerou lásku, vřelost, podporu, štěstí a neustálou upřímnou pozornost, jakých se dětem obvykle dostává od rodičů. Slečna Taylorová dokázala tohle všechno své svěřenyni poskytnout, aniž by jí to kdokoliv přikazoval, takže Emmin nový život měl stejně jako ten dřívější pouze jedinou stinnou stránku – že si ve většině věcí i nadále prosazovala svou vůli.

Zakrátko zapomněla na strašlivé dny, které zažila před příchodem slečny Taylorové, nebo je přinejmenším vytěsnila z paměti.

Malá Jane Fairfaxová přišla v této době do panského sídla v Hartfieldu, aniž si pořádně uvědomovala, co se právě stalo. Zpráva o smrti paní Woodhouseové se samozřejmě roznesla po celé vesnici a všichni obyvatelé o ní hovořili tlumeným hlasem a s náležitou vážností, ale Jane ve své přirozené dětské zahloubanosti do vlastních záležitostí nedokázala náležitě rozpoznat, jak se jí tato událost promítne do života. Vůbec ji například nenapadlo, že by mohla ovlivnit její lekce se signorem

Negrettim, které se konaly pravidelně dvakrát v týdnu. Celý rok byla zvyklá docházet do Hartfieldu bez jakéhokoliv doprovodu, kdykoliv se jí zachtělo. Patty, jediná služebná její babičky, musela během dne stihnout spoustu drobných povinností, a tak se nikdo nepozastavoval nad tím, že dívka absolvuje cestu přes vesnici do nedalekého panského sídla úplně sama. A Janinu tetu vůbec nenapadlo, aby svou hudbymilovnou neteř předem upozornila, že její hodiny hry na piano budou možná aspoň dočasně zrušeny. Dívka se tedy dychtivě rozběhla, jak měla ve zvyku, po úzké cestě lemované vavřínovými keři a zastavila se až v okamžiku, kdy dorazila na trávník a naskytl se jí nechtěný pohled na Emmu, která se choulila na nízké široké kruhové lavici obklopující kmen mohutného cedru.

Jane na ni zůstala nechápavě zírat, protože ji v této denní době na zahradě nikdy nevidala, ale především jí ohromil Emmin vzhled – takhle zničenou, zoufalou a uplakanou ji ještě nikdy neviděla. Tváře měla bledé a umouněné, tkaničky na střevíčkách rozvázané a vlasy nenakadeřené, jen s bídou učísnuté. A co bylo úplně nejpodivnější, místo svých obvyklých pečlivě vybraných a dokonale sladěných svršků měla na sobě obyčejné černé seržové šaty. Vůbec jí neslušely, a navíc byly o dvě čísla větší, než jaké by potřebovala. (Zdědila je po Isabelle, která je dostala čtyři roky předtím na pohřeb jejich dědečka, a nikdo neměl čas trochu je upravit pro menší a drobnější Emmu.)

„Jéje – Emmo!“ vyhrkla Jane a nerozhodně se zastavila. „Promiň, nevěděla jsem – tedy, řekli mi, že jsi odjela do Kentu –“

Byla připravená otočit se a rozběhnout se zpátky domů, protože se obávala, že ji Emma zase nějak nepříjemně usadí, jak se jí už několikrát předtím stalo. Ale že by tentokrát jejich setkání dopadlo jinak?

Emma zvedla hlavu. Zarudlé kaštanově hnědé oči jí téměř nebyly vidět, jak měla napuchlá víčka. „Jane, Jane, maminka je mrtvá! Maminka je *mrtvá*! Jak to jen bez ní vydržím?“

Jane stála jako přimrazená. Pohled na opuštěnou Emmu, dříve neustále obklopenou přáteli, pohodlím a láskou, jí připadal nesmírně zvláštní.

„Ale – máš přece pořád tatínka – pana Woodhouse.“

„Mám, ale ten pořád leží v posteli a pláče. A když k němu přijdu, pokaždé mě pošle za paní Hillovou.“

„No, máš paní Hillovou – a kuchařku Serlovou – Jamese a Rebeccu –“

„Ale to je jenom služebnictvo!“

„A sestru – slečnu Isabellu –“

„Jenomže ta není stejná jako maminka! Kromě toho je v Kentu.“

Na to Jane neměla žádnou odpověď.

„Ach, Jane!“ vykřikla Emma. „Co si počnu?“

Otázka tak prostá a zároveň tak naléhavá nemohla nikoho nechat chladným, a vůbec ne citlivou Jane, která si už svou vlastní matku příliš zřetelně nevybavovala, ale velice dobře si pamatovala pocit, který zažívala před několika lety po její smrti. A podobně jasně před sebou viděla laskavou, jemnou a starostlivou paní Woodhouseovou, která občas zaskočila do místnosti s pianem a pokaždé našla nějaké vlídné slovo.

Teď se tedy Jane bez sebemenšího zaváhání rozběhla k lavičce, ovinula paže kolem Emmy, pevně ji objala a zvolala: „Chudinko Emmo! Je mi tě tak líto! Je to strašné – nevím, jak to můžeš vydržet.“

Tak spontánní, bezprostřední a nesmírně upřímný projev účasti byl v tu chvíli asi jediný lék, který mohl zapůsobit na dívčinu bolavou dušičku. Emma si Jane pak položila hlavu na rameno a několik minut usedavě plakala.

„Co si počnu?“ opakovala stále dokola. „Kdo se o mě postará? Pan Knightley poslal tatínkovi dopis, že hledá nějakou guvernanku. Guvernanku! Určitě bude příšerná. Jak by mi někdy mohla nahradit maminku?“

„No, když se ukáže, že je příšerná, budu při tobě stát já,“ prohlásila Jane odhodlaně.

Představa, že by mohla být Emmě užitečná, ji nesmírně lákala.

„Ano!“ zvolala Emma. „Budeme kamarádky. A zůstaneme jimi už navždycky, vid’? A budeme si vzájemně svěřovat svoje tajemství.“

„Úplně všechna,“ odpověděla Jane, přestože ji momentálně nenapadalo žádné tajemství, o které by se mohla s Emmou podělit. „A budeme se mít rády. Taky navždycky. A nikdy se nebudeme hádat nebo se k sobě chovat ošklivě.“

Svůj slib si pak ještě mnohokrát zopakovaly a přitom se objímaly jako dvě ptáčata vypadlá z hnízda, dokud neuslyšely volat kuchařku Serlovou: „Slečno Emmo! Slečno Emmo! Kam jste se poděla? Pojd’te domů a snězte si večeři jako hodná holčička.“ Její hlas zvedl Emmu ze země a obě dívky pro tentokrát rozdělil.

Jane si uvědomila, že je už pozdě, a vydala se domů, aby stihla svou vlastní večeři. Hlavou se jí honily velice vážné myšlenky, ale přesto šla nezvykle svižným krokem a s hlavou vzhůru. Na srdci ji sice tížil nesmírný zármutek a soucit s ubohou Emmou, ale zároveň cítila radostné překvapení z nečekaného přátelství, které se k ní sneslo jako dar z nebes. Přítelkyně! Emma Woodhouseová mi nabídla přátelství, opakovala si stále Jane. Odteď spolu budeme dělat spoustu zajímavých věcí! Můžeme chodit na vycházky – třeba si s námi někam vyrazí i pan Knightley – má Emmu moc rád, to dobře vím – a někdy mě Emma navštíví

u mě doma a podívá se na obrázky, které jsem namalovala pro paní Pryorovou, i na moje papírové panenky – a tetička Hetty nám určitě upeče některý ze svých výborných sladkých koláčů. Můžeme si hrát s maličkými šálky z žaludových skořápek a tvářit se, že máme skutečný čajový dýchánek – a zalézt si pod stolek s tím červeným ubrusem, jako že jsme v domečku.

Hned po příchodu domů se na tyto nadšeně očekávané události připravila – nasbírala spoustu čerstvých žaludů a poprosila tetičku Hetty, aby jí nastříhala rovné větvičky, protože si chtěla s Emmou zahrát mikádo.

Aby se ale mohly všechny tyto plány splnit, musela Emma dostat nové smuteční šaty. Tvrdila, že nepřichází v úvahu, aby vyšla ven z Hartfieldu jako strašidlo ve starých šatech po Isabelle, které jí vůbec nesesedly. Jane s ní přirozeně souhlasila.

Následujících šest dní tedy drobná dívenka chodila s vřelým souhlasem babičky a tety do Hartfieldu, kde s Emmou trávila veškerý čas na zahradě, protože počasí bylo na toto roční období mimořádně teplé a příjemné. Zabavovaly se různými hrami. Jedna z dívek si například v duchu určila nějaký předmět a druhá musela náležitě volenými otázkami uhodnout, jakou věc má její soupeřka na mysli. Nebo chytaly malé míčky do kalíšků, případně luštily hádanky a hlavolamy. Prostě si hledaly velice tichou činnost, aby nenarušily smutek, který držela celá rodina. Karty, panenky, kostky a další hračky musely dočasně odložit.

Ze všeho nejdříve Jane Emmě navrhla, aby si zahrála na schovávanou. Od prvního dne, kdy začala docházet do Hartfieldu, totiž toužila prozkoumat zahrady, které obklopovaly celé panské sídlo. Teď poprvé tedy mohla volně bloumat mezi keři, procházet se po křivolakých pěšinkách a pustit se i dál od domu, kde rostla bujná zeleň nabízející spoustu nevšedních míst k úkry-

tu. Tiskla se ke zdi porostlé břechťanem, seděla přikrčená na mechu u fontány s kamennou lví hlavou nebo vylezla na starou vrbu a usadila se jen kousek nad zemí mezi větvemi. Hra na schovávanou však Emmu příliš nenadchla, protože obnášela dlouhé čekání o samotě nebo stejně osamocené hledání soupeřky, což Emmu nudilo a rozčilovalo. Pokud na ni přišla řada s hledáním, pátrala po Jane bez valného zájmu, jen aby se neřeklo, a pokud měla za úkol se schovat, netrpělivě pokřikovala na Jane ze své skrýše: „Jsem tady! Jsem tady! Pojd' sem a najdi mě, Jane. Jane, jsem tady!“

Když k ní Jane došla, okamžitě si začala stýskat: „Tohle mě už nudí. Pojd' vymyslet něco jiného. Budeme si hrát na svatební přípravy!“ Protože byla Jane u Emmy na návštěvě, musela se jí chtě nechtě přizpůsobit, i když jí tato zábava připadala rozvleklá a hloupá, neboť obnášela plánování smyšlených svateb všech obyvatel Highbury.

Několik hodin pak spolu proseděly v letním dřevěném domečku, který se otáčel kolem své osy, a probíraly spolu do nejmenších podrobností jednotlivé svatební obřady. Jane, která nikdy v životě na žádné svatbě nebyla, se divila Emminým důkladným znalostem.

„A co pan Knightley? S kým se ožení on?“ zeptala se a nenápadně zívla, když už zevrubně probraly slečny Coxovou i Gilbertsovou a vybraly pro ně svatební písně, rukavičky, květiny, krajkové kanýrky, bílý satén i svatební dary a dohodly se, jak si všechny páry slovo od slova vyznají lásku a pánové požádají své vyvolené o ruku.

„Pan Knightley? Ten už je na ženěný *moc starý*! Jeho bratr, pan John, ten by ještě mohl – ale pan Knightley je příliš starý. Stejně jako pan Weston. Pan Weston je ale vdovec, ten už ženatý byl...“

Hlas se jí zlomil, protože manželství pana Westona ukončila smrt jeho mladé ženy, což bylo téma, které Emmě příliš připomínalo její vlastní trápení. Jane to okamžitě pochopila a rychle vyhrkla: „A co tedy slečna Bickertonová? Ta mladá dáma, která studuje v internátní škole paní Goddardové. Který pán by se hodil pro ni?“

„Pro slečnu Bickertonovou? Vždyť je skoro stejně stará jako moje sestra – *příliš* mladá na vdávání. Stejně mám dojem, že se bude muset stát učitelkou. Nebo starou pannou. Paní Goddardová řekla tatínkovi, že slečna Bickertonová nemá žádnou rodinu a že je její školné placeno z nějakého dobročinného fondu.“

Jane po Emmě bezstarostné poznámce úplně ztratila řeč. Byla sice malá, ale už se jí honilo hlavou množství pochybností ohledně vlastní budoucnosti.

„Kdo ještě by se mohl oženit nebo vdát?“ zeptala se naléhavým tónem Emma a zívla. „No tak, Jane, vymysli si někoho. Jsi tak tichá, nikdy nepřijdeš se žádným nápadem.“

„Já že jsem tichá?“ opáčila Jane překvapeně.

„Ano. Příliš tichá.“

Jane se na chvíli zamyslela. „No, asi to bude tím, že tetička Hetty toho napovídá víc než dost,“ odpověděla.

Následující ráno u snídaně tetička Hetty nepopustila stavidla svému obvyklému vodopádu slov, což byl malý div, a místo toho rozmlouvala se svou matkou pouze tlumeným hlasem. Všímavá Jane si ten nezvyklý úkaz spojila s úzkou bílou obálkou, kterou přinesla služebná Patty z pošty. Neušlo jí, že se na bílém papíře skví červená pečeť právnícké kanceláře. Tetička Hetty se tentokrát ani nepokusila svou neteř přesvědčit, aby si vzala ještě jeden plátek chleba s máslem, a okamžitě jí dovolila vstát od stolu a připravit se na svou každo-

denní cestu do Hartfieldu. Když si pak Jane oblékala lehký plášť (protože po ránu už bývalo dost chladno), slyšela, jak spolu všechny tři dospělé ženy z jejich domácnosti tlumeným hlasem rozmlouvají.

„Neměly bychom to tomu dítěti říct? Co myslíte, madam? Je to tak nesmírná laskavost! A přišlo to tak nečekaně! Vůbec netuším, co si myslet –“

Stará paní služebně odpověděla: „Raději bychom měly posečkat a zeptat se nějakého gentlemana, který má dostatečný rozhled, na jeho názor. Možná že máme dokonce povinnost ze zákona říct jí to – ale možná pan Knightley – nebo snad pan Pryor –“

„Jane, tak už běž, zlatíčko,“ vyzvala tetička svou neteř podstatně hlasitěji. „Je dobře, že tam jdeš. Emma už na tebe určitě netrpělivě čeká –“

To dopoledne však Jane vycítila svým neomylným instinktem osamoceního človíčka, že ji Emma tentokrát vítá úplně jinak, daleko chladněji.

„Och, už jsi tady, Jane?“ řekla lhostejně. „Dneska je strašná zima. Na co si budeme hrát, abychom se zahřály?“

„Nemohly bychom jít dovnitř? Sednout si ke klavíru a hrát čtyřručně?“ navrhla Jane.

Tento nápad se jí honil hlavičkou už několik dní, protože věděla o několika skladbách na čtyři ruce, které si toužila s někým vyzkoušet. Obstarala je paní Woodhouseová ještě předtím, než se Isabella vzepřela a odmítla pokračovat v hodinách hudby, a od té doby tyto sešity stále ležely na místě, aniž je někdo otevřel.

Emma však vykřikla se znechuceným výrazem: „Čtyřručně? Děkuju, nechci! To je ale nemožný nápad! Čtyřruční skladby nesnáším. Říkáš to, protože –“ Sklopila oči a vypadala nesmírně sklíčeně, ale potom nekontrolovaně vybuchla. „Jenom kvůli tomu, že ti maminka odkázala sto liber, si o sobě ještě nemusíš